

STUDIJU KVALITĀTES KOMISIJA

izveidota saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 11.decembra noteikumiem Nr.795
„Studiju programmu licencēšanas noteikumi”

Nodibinājums „Akadēmiskās informācijas centrs”
juridiskā adrese Vaļņu iela 2, Rīga LV-1050

Rīgā

2026. gada 24. marts

Nr. 2026/08-I

LĒMUMS

par izmaiņu izdarīšanu studiju virzienā un programmā

Studiju kvalitātes komisija (turpmāk – Kvalitātes komisija) 2026. gada 24. martā ir izskatījusi Latvijas Universitātes, izglītības iestādes reģ. Nr. 3391000218, juridiskā adrese: Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV-1050 (turpmāk – Universitāte), 2025. gada 11. jūnija iesniegumu Nr. 1-13/340, kā arī citu izmaiņu apstiprināšanas ietvaros iegūto informāciju un

konstatē:

[1] Nodibinājums “Akadēmiskās informācijas centrs” (turpmāk – Centrs) ir saņēmis Universitātes 2023. gada 18. aprīļa iesniegumu¹ (turpmāk – Izmaiņu iesniegums) par izmaiņu veikšanu Studiju kvalitātes komisijas lēmumā², precizējot bakalaura studiju programmas “Ģeoloģija” apguves rezultātā iegūstamā grāda nosaukumu, mainot to no “dabaszinātņu bakalaura grāds zemes zinātnēs” uz “dabaszinātņu bakalaura grāds Zemes zinātnēs”, un maģistra studiju programmas “Ģeoloģija” apguves rezultātā iegūstamā grāda nosaukumu, mainot to no “dabaszinātņu maģistra grāds zemes zinātnēs” uz “dabaszinātņu maģistra grāds Zemes zinātnēs”, pamatojot ar to, ka “ģeoloģijas jomā pastāv atšķirība starp terminu “zeme”, kas ir grunts virskārta (zemes, augsnes kārtas) un “Zeme” kā planēta, aptverot visus tās slāņus”.

[2] Centrs 2023. gada 17. novembrī³ ar jautājumu par terminoloģijas pareizu lietojumu, ievērojot šī lēmuma 1. punktā minētos apsvērumus, ir vērsies Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijā.

[3] Centrs 2025. gada 11. jūnijā⁴ ir saņēmis atkārtotu Universitātes iesniegumu par termina “Zeme” lietojumu, izsniedzot diplomus.

[4] Centrs ar 2026. gada 28. janvāra vēstuli⁵ ir vērsies Latviešu valodas aģentūrā un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijā, lai atkārtoti noskaidrotu termina “zeme” lietošanu.

[5] Latviešu valodas aģentūra ir sniegusi atbildi⁶, kurā norāda, ka atbilstoši profesionālajai specifikai Latviešu valodas aģentūras Valodas attīstības daļa skaidrojumu sniedz tikai lingvistiskā aspektā.

Vārdam zeme atkarībā no lielā vai mazā sākumburta lietojuma latviešu valodā ir atšķirīga nozīme:

¹ Universitātes 2023. gada 18. aprīļa iesniegumu Nr. 1-13/298 “Par ģeoloģijas studiju programmās iegūstamā grāda redakciju”

² Kvalitātes komisijas 2023. gada 1. marta lēmums Nr. 2023/14 “par studiju virziena “Ģeogrāfija un zemes zinātne” un tam atbilstošo studiju programmu akreditāciju”

³ Centra 2023. gada 17. novembra vēstule Nr. 2023/4.2-133 “Par termina “zeme” nozīmi un pareizrakstību”

⁴ Universitātes 2025. gada 11. jūnija vēstule Nr. 1-13/340 “Par vārda “Zeme” lietojumu diplomos”

⁵ Centra 2026. gada 28. janvāra vēstule Nr. 2026/4.2-18 “Par termina “zeme” nozīmi un pareizrakstību”

⁶ Latviešu valodas aģentūras 2026. gada 23. februāra vēstule Nr. 4.4/73 “Par termina zeme nozīmi un pareizrakstību”

Zeme – 1. īpašvārda nozīmē Saules sistēmas planēta, ko apdzīvo cilvēki;
 zeme – 2. formā: vienskaitlis Sauszemes virsējā kārtā, virsējais slānis; šo kārtu, slāni veidojošs dažādu iežu daļiņu sajaukums, kopums; grunts, augsne. (Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca. Pieejama: <https://mlvv.tezaurs.lv/zeme:1>).

Ministru kabineta noteikumu Nr. 595⁷ pielikumā pievienotās tabulas 1.5. punktā minētās zinātnes nozares nosaukums ir “Zemes zinātnes, fiziskā ģeogrāfija un vides zinātnes” (ar skaidrojumu piezīmēs, ka “zinātnes nozare ietver starpnozaru ģeozinātnes, mineraloģiju, paleontoloģiju, ģeokīmiju un ģeofiziku, fizisko ģeogrāfiju, ģeoloģiju, vulkanoloģiju, vides zinātni, meteoroloģiju un atmosfērzinātni, klimata pētījumus, okeanogrāfiju, hidroloģiju, ūdens resursu pētījumus”) un zinātnes apakšnozares nosaukums ir “Citas zemes zinātnes, fiziskās ģeogrāfijas un vides zinātnes apakšnozares”.

Tā kā zinātnes nozare ietver arī vides zinātni, meteoroloģiju un atmosfērzinātni, klimata pētījumus, okeanogrāfiju, hidroloģiju un ūdens resursu pētījumus, tātad arī gaisa, ūdens u. c., ne tikai sauszemes virsējās kārtas pētījumus, no valodas viedokļa būtu pamats terminu zemes zinātnes rakstīt ar lielo sākumburtu – Zemes zinātnes, zinātnes, kas pēta planētu Zeme”.

Tāpat Ministru kabineta noteikumu Nr. 322⁸ 2. pielikumā klasifikācijas kodam 442 atbilstošās izglītības programmu grupas nosaukumā būtu rakstāms lielais sākumburts – “Ģeogrāfija un Zemes zinātnes”.

Attiecīgi, arī grādu nosaukumos būtu lietojams planētas vārds – “Dabaszinātņu bakalaura grāds Zemes zinātnēs” un “Dabaszinātņu maģistra grāds Zemes zinātnēs”.

Latviešu valodas aģentūra viedokli par vārda zeme rakstījumu ar lielo sākumburtu terminā Zemes zinātnes saskaņojusi ar Valsts valodas centru.

[6] Centrs ir saņēmis Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas 2026. gada 27. janvāra elektroniskā pasta vēstuli, kurā tā norāda, ka Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija pievienojas Universitātes vēstulē izteiktajam viedoklim, ka termins “zeme” ir rakstāms ar lielo sākuma burtu, kad ar to tiek domāta planēta Zeme.

[7] Kvalitātes komisija 2026. gada 24. marta sēdē, izvērtējot dokumentus par studiju programmas izmaiņu apstiprināšanu, **secina:**

[7.1] Universitātes iesniegtās izmaiņas Virzienā un tam atbilstošajā studiju programmās atbilst MK noteikumu Nr. 793 2.2. punktā noteikto pieļaujamo izmaiņu veidam, proti, tās saistītas ar izmaiņām studiju programmu grādu nosaukumu rakstībā, konkrēti termina “zeme” pareizajā pierakstā;

[7.2] Kvalitātes komisija konstatē, ka Latviešu valodas aģentūra (lēmuma 5. punkts), izvērtējot Universitātes argumentus un normatīvo regulējumu, ir sniegusi viedokli, ka konkrētajā gadījumā termins “zeme” diplomos rakstāms ar lielo sākuma burtu, proti, “Zeme”. Minētajam piekritis Valsts valodas centrs un nav iebildusi Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija (lēmuma 6. punkts). Minētajam Latviešu valodas aģentūras skaidrojumam piekrit arī Kvalitātes komisija;

[7.3] vienlaikus Kvalitātes komisija norāda, ka saskaņā ar MK noteikumu Nr. 240⁹ 12. punktu pēc bakalaura studiju programmas apguves studējošajam piešķir bakalaura grādu, kas atbilst attiecīgajā studiju jomā sasniegtajiem studiju rezultātiem. Latvijas izglītības klasifikācijai atbilstošās studiju programmas nosaukums, saturs un iegūstamā grāda nosaukums ir savstarpēji saistīti un izriet no studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem. Respektīvi,

⁷ Ministru kabineta 2022. gada 27. septembra noteikumi Nr. 595 “Noteikumi par Latvijas zinātnes nozaru grupām, zinātnes nozarēm un apakšnozarēm”

⁸ Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”

⁹ Ministru kabineta 2014. gada 13. maija noteikumi Nr. 240 “Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu”

Universitātei ir iespēja grādu piešķirt atbilstoši studiju programmu saturam un nosaukumam, proti, ģeoloģijā. Kā arī Kvalitātes komisija atgādina, ka minētie grozījumu par grāda nosaukuma izteikšanu vairs neparedz zinātņu nozares nosaukuma ietveršanu pirms grāda cikla norādes, proti, vārda “dabaszinātņu” ierakstīšanu diplomā.

[8] Ņemot vērā minēto, ievērojot Administratīvā procesa likuma 63. panta pirmās daļas 2. punktu, 67. pantu, Augstskolu likuma 55.³ panta divpadsmito daļu, MK noteikumu Nr. 793 2.2. apakšpunktu un 31. punktu, Kvalitātes komisija

nolemj:

apstiprināt izmaiņas studiju virzienam “Ģeogrāfija un zemes zinātne” atbilstošajā pirmā cikla (akadēmiskā bakalaura) studiju programmas “Ģeoloģija” (kods 43442) grāda nosaukumā, mainot to no “Dabaszinātņu bakalaura grāds zemes zinātnēs” uz “Dabaszinātņu bakalaura grāds Zemes zinātnēs”, un otrā cikla (akadēmiskā maģistra) studiju programmas “Ģeoloģija” (kods 45442) grāda nosaukumā, mainot to no “Dabaszinātņu maģistra grāds zemes zinātnēs” uz “Dabaszinātņu maģistra grāds Zemes zinātnēs”.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmajai un otrajai daļai, lēmums stājas spēkā termiņā, kas noteikts Paziņošanas likumā, atkarībā no lēmuma paziņošanas veida.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 79. panta pirmo daļu un MK noteikumu Nr. 793 8. punktu lēmumu var apstrīdēt Apelācijas komisijā viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, iesniedzot iesniegumu Centrā.

Kvalitātes komisijas priekšsēdētāja vietniece

(parakstīts elektroniski) I. Lapiņa